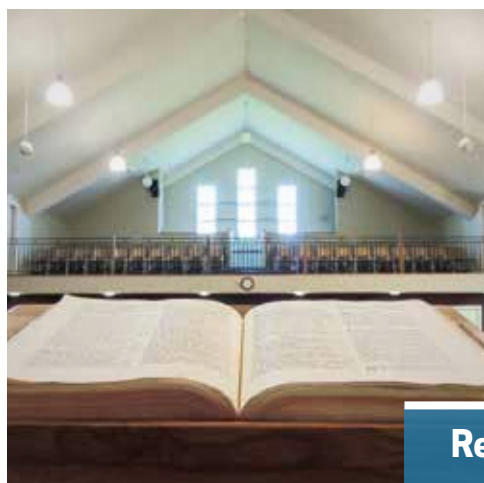

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

SAAMBINDER

Reformed Congregations of New Zealand Carterton

Als ds. A.T. Vergunst het nieuwe kerkgebouw te Carterton op 11 februari 2007 officieel in gebruik neemt, zijn ds. W. Harinck en ouderling G. Nieuwenhuis daarbij namens het deputaatschap Buitenlandse Kerken aanwezig. Een maand later schrijft ds. Harinck over dit bezoek onder meer: 'Opnieuw hebben we mogen ervaren dat er ondanks de grote afstand tussen Nederland en Nieuw-Zeeland

een hartelijke verbondenheid mag zijn. Deze verbondenheid is meer dan een formeel kerkelijke. Vooral onder de bediening van het Woord en de gesprekken van hart tot hart werd ervaren dat het werk van de Heere grenzen overstijgt. De woorden van Psalm 72 krijgen dan een bijzondere betekenis: 'En Hij zal heersen van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde.'

24/01/2019
jaargang 97

nr **17**

De genezing van de man met de verdorde hand

Ziet u ze kijken? Wat zijn de farizeeën boos! Er is inmiddels al wat onenigheid geweest met de Heere Jezus. Daarnet zelfs ook over de sabbat. De weerstand bij de farizeeën tegen de Heere Jezus neemt toe. Maar het staat de Heere Jezus niet in de weg.

En Hij ging wederom in de synagoge; en aldaar was een mens, hebbende een verdorde hand.

Markus 3:1

Jezus' woord

En Hij ging wederom in de synagoge' (vers 1). Het zal waarschijnlijk opnieuw de synagoge van Kapernaüm geweest zijn waar de Heere Jezus al eerder een bezetene beter maakte. Nu is Hij er weer, al prekend en lerend. De Heere Jezus staat in het midden. Om Hem heen gehurkt en op zitbanken tegen de muur bevindt zich een groep mensen. Markus noemt vooral die ene: '...en aldaar was een mens, hebbende een verdorde hand'. Die hand is dus helemaal krachteloos geworden. Hij kan er niets meer mee. Wat zal de Heere Jezus nu doen? Beter maken?

Is dit dé kans voor de farizeeën? Want volgens hún wetten mocht medische hulp tot genezing op de sabbat alleen gegeven worden wanneer er sprake was van dreigend levensgevaar. 'En zij namen Hem waar, of Hij op den sabbat hem genezen zou, opdat zij Hem beschuldigen mochten' (vers 2). De Heere Jezus weet heel goed hun gedachten. Maar Hij komt en doet Zijn werk, wat niemand tegenhouden kan.

'En Hij zeide tot den mens die de verdorde hand had: Sta op in het midden' (vers 3). Daarmee komt deze man vanuit een waarschijn-

lijk wat meer onzichtbare positie helemaal in het middelpunt te staan. En de Heere Jezus krijgt nu alle aandacht voor wat Hij zegt. Eerst vertelt de Heere Jezus op een vragende manier tegen de farizeeën hoe verschrikkelijk het is om zo op de sabbat iemands onheil te beramen en te werken aan zijn dood. 'En zij zwegden stil' (vers 4). Waarna de Heere Jezus tegen deze man alleen nog dit zegt: 'Strek uw hand uit' (vers 5). Dat doet hij. En zijn hand wordt helemaal beter. Wat is dat een wonder. De Heere Jezus geeft door dit bevel ook wat nodig is om het op te volgen. En op de sabbat in de synagoge ziet iedereen aan de hand van dit teken dat Gods Koninkrijk gekomen is. Waarin de Heere nóg in het spreken van Zijn Woord alles geeft wat Hij beveelt, vooral op de sabbat, de zondag. Herkent u die wonderlijke samenhang in uw eigen leven? Dan wéét je het: ik ben in mezelf krachteloos en machteloos. In mijn leven was alles dor, levenloos en krachteloos door de zonde. Dat ik mijn handen niet uitstrek op Zijn Woord, is eigen schuld. Daar leer je voor buigen met je hart. Terwijl het wél uitstrekken van de hand op Zijn Woord alleen te danken is aan God en aan Zijn genade. Zijn Woorden doen onweerstaanbaar kracht, Hij breekt daarmee door alle onmogelijkheden heen. Dan wordt het niet allemaal aan onze vrije wil overgelaten. Maar uitsluitend en alleen toegeschreven aan God en aan Zijn genade. En het wordt van binnen levendig en krachtig. Op het bevel van de Heere strek je je handen uit, je gaat met heel je hart uit naar Hem. Zijn Woord is een daad! Wat is ons antwoord op Gods machtswoord?

Jezus' hart

'En als Hij hen met toorn rondom aangezien had, meteen bedroefd zijnde over de verharding van hun hart, zeide Hij tot den mens...' (vers 5a).

De Heere Jezus kijkt de synagoge dus rond en dan blijven Zijn ogen gericht op de farizeeën. En wat je dan leest in Zijn ogen? Een gloed van ontzagwekkende tóórnl! Eigenlijk is dit een uiting van goddelijke gekwetste liefde. En direct daarna het net zo diepe, intense en blijvende van Jezus' verdriet. De reden? De verharding van de farizeeën, die al bleek in dat zwijgen van daarnet. Maar dan ook in het vervolg van vers 6: 'En de farizeeën uitgingen zijnde,

ds. R.A.M. Visser,
Apeldoorn

In dit nummer

4 Hertaling catechismus

6 Theologische School [2]

20 Gebruiken bij begrafenissen

- 2** De genezing van de man met de verdorde hand
- 3** Het zien op Jezus in Zijn leven [4]
- 5** Leren lezen [4]
- 7** Al deze woorden [4]
- 8** 100 jaar De Saambinder [4]
- 9** Gedenkt uw voorgangers
- 10** Gezin in de branding
- 11** Boekennieuws
- 12** Jeugdtribune
- 13** Kerknieuws
- 14** Berichten
- 15** Kerkdiensten

Het zien op Jezus in Zijn leven [4]

hebben terstond met de herodianen tezamen raad gehouden tegen Hem, hoe zij Hem zouden doden!

Kijken we in de spiegel die ons in deze woorden voorgehouden wordt? Verharding. Wat er met je handen gebeurt als we vaak buiten werken, dat weten we. Dan komt er een laag eelt op je handen. Hoe dikker en harder die eeltlaag, hoe minder je het voelt, wanneer je bijvoorbeeld iets scherp vastpakt. Je handen worden ongevoeliger, harder. En zo is het nu in veel diepere zin ook hier.

Een proces van verharding is een proces van ongevoeliger worden vanbinnen omdat er steeds meer geestelijke eelt op je ziel komt. Misschien herkent u dat wel. Dan laten de woorden van God steeds minder indruk na. We worden er al minder koud of warm van. Het gaat al meer langs ons heen en laat steeds minder na. Wat erg is dat!

Dan blijft de Bijbel steeds vaker dicht. Er wordt steeds minder gebeden. De dienst van de Heere komt steeds verder van ons af te staan. We worden het liefst met rust gelaten in ons eigen leven, hoe dat er verder ook uitziet. Terwijl onder Gods kinderen het vroegere tere en nabije leven met de Heere al meer wijkt. Er wordt misschien nog wel gesproken over genade, maar niet meer geleefd van genade. In woorden willen we anders doen geloven. Maar binnen is alles hard en koud geworden.

Jezus' ogen

Zien we de blik in Jezus' ogen? Je leest er toorn in: de aankondiging van de rechtvaardige wraak, waarin vergelding zal worden gedaan over alle goddeloosheid. Zouden we er niet voor beven? Maar dan ook iets van die hartelijke bewogenheid van Paulus: 'Zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christuswege: Laat u met God verzoenen!'

En is het dan uw vraag: Hoe moet dat? Ik kán daar zelf niet toe komen? Laat Hem die dorre hand dan maar zien. Hij weet er raad mee. Onze onmogelijkheden zijn Gods mogelijkheden. En Hij ontvangt alle eer.

*Zo gij Zijn stem dan heden hoort,
Geloofd Zijn heil- en troostrijk woord,
Verhardt u niet, maar laat u leiden!*

Isaac Ambrosius

2. Van de prediking van Johannes de Doper (vervolg)

In de predikatie van Johannes hebben wij te letten op twee delen:

1. een plicht
2. een beweegreden tot die plicht

1. De plicht is: bekeert u. Hier wordt niet gesproken van een bekering van de Wet, maar van het Evangelie. Het is zo dat de Wet, nauw genomen zijnde, geen kennis heeft van de bekering, maar het Evangelie. Een oprechte, doorgaande en volkomen bekering is een evangelische genade.

2. De beweegreden is deze: want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen. Deze woorden van het Koninkrijk der hemelen hebben verscheidene betekenissen, en die zijn onderscheiden.

- 1). Soms wil het zeggen: de heerlijke staat van het toekomstige leven. Dit kan erdoor aangewezen worden, maar ik denk dat er weinigen zijn die het zo verstaan, dat dit de zin van deze plaats zou zijn.
- 2). Soms wordt het ook genomen voor de Kerk van Christus, alsof hij zei: bekeert u, want nu gaat het tuchtmeesterschap van de Joden uit en loopt op het einde, en de Kerk van Christus is nabijgekomen. Een volk, dat de naam van christenen zal dragen, dat Christus zal belijden en het met Christus zal houden als hun Zaligmaker en Messias; van welke Kerk gij mede een gedeelte zult kunnen zijn, bereidt u daartoe en bekeert u.
- 3). Soms wordt het genomen voor het geestelijke Koninkrijk van Christus, in tegenstelling tot de aardse en tijdelijke koninkrijken, die voor de komst van Christus met wreedheid over de wereld heerschappij gevoerd hebben.
- 4). Soms wordt het genomen voor de prediking van het Evangelie, of voor de prediking van het Koninkrijk der genade en der goedertierenheid Gods in Christus over de mensen.
- 5). Soms wordt het genomen voor het Evangelie van Christus, zoals dat verkondigd en gepredikt is aan alle geslachten der mensen. Merk op: ik spreek niet alleen van het Evangelie zoals het gepredikt is, maar zoals het aan de heidenen gepredikt is, of: onder alle volkeren. Dit geeft te kennen wat een behoorlijke en gewichtige reden het was om met kracht op de leer en oefening van de bekering onder de Joden aan te dringen, omdat de bekering van de heidenen nabij was.

Uit: "Het zien op Jezus" Isaac Ambrosius (uitg. Den Hertog).

O, hoe past deze prediking ons! Christenen, is het Koninkrijk der hemelen ook niet tot ons gekomen, en zijn wij niet nabij de poort der heerlijkheid, nabij de palen der eeuwigheid? Wat is ons leven? 'Het is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt en daarna verdwijnt' (Jak. 4:14).

Maar ik moet hierop niet blijven staan. Mijn voornemen is om mijn gedachten te laten gaan over Jezus en over de handelingen van Jezus met betrekking tot de zaligheid van onze zielen. Nu, Johannes' predikaties waren slechts een voorbereiding op de openbaring van Jezus. Hij was alleen de voorloper van Christus en niet de Christus Zelf.

(wordt vervolgd)

Hertaling catechismus

Tijdens een jeugdcontactavond van de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland op 5 januari wilde een jongere weten hoe de inleider, ds. Th. L. Zwartbol, staat tegenover een hertaling van de catechismus. Het antwoord van de predikant was (RD, 7 januari): 'Ik hoop dat het nooit gebeurt. (...) Wij moeten niet aan die tekst gaan zitten knoeien'.

ds. W. Silfhout,
Capelle aan den
IJssel

De Heidelbergse Catechismus wordt gelukkig nog in veel gemeenten elke zondag bepreekt. In de Dordtse Kerkorde (1618/1619) is het zelfs als een opdracht geformuleerd om elke zondagmiddag de christelijke leer aan de hand van de catechismus aan de gemeente uit te leggen. Hoewel het belijdenisgeschrift 450 jaar oud is, wordt het nog steeds beschouwd en ervaren als het leer- en troostboek van de kerk. Daarom moeten we er zuinig op zijn. Daarin zijn we het geheel eens met ds. Zwartbol. Kennis van de geloofsleer is heel belangrijk. Maar, zoals hij terecht opmerkte, het komt aan op de toepassing in het hart. Het gaat echter niet buiten die kennis om. Om die kennis bij te brengen is de prediking van de Heidelberger van grote betekenis.

Herkenning

'We moeten niet aan die tekst gaan zitten knoeien'. Het is uiteraard gevaarlijk om op een dergelijk citaat in de krant te reageren. Als ds. Zwartbol heeft bedoeld dat we niet aan de inhoud van de catechismus moeten gaan tornen, heeft hij gelijk. Wanneer een kerkelijke vergadering zou besluiten de Heidelbergse Catechismus te gaan herschrijven voor onze tijd, dan vrees ik dat het oorspronkelijke geschrift geweldig zou worden aangetast. De een zal vinden dat het leerstuk van de ellende wat minder massief moet worden neergezet. Een ander zal bepleiten dat er een hoofdstuk over Israël zou moeten worden opgenomen. Weer een ander zou de kinderdoop aan de orde willen stellen. Kortom, Caspar Olevianus en Zacharias

Ursinus, zouden zich op den duur niet meer herkennen in de door hen opgestelde geloofsbelijdenis. Zouden zij zich ook hebben gekeerd tegen het hertalen van de catechismus? Het is maar wat je daaronder verstaat.

Verlies

Dr. W. Verboom heeft in een reactie op de uitspraken van ds. Zwartbol (RD, 11 januari) erop gewezen dat er al een zekere hertaling heeft plaatsgevonden in de loop van de geschiedenis. Waar Petrus Datheen als antwoord op vraag 1 vertaalde met: 'Dat ick met lijf ende siele', lezen we vandaag: 'Dat ik met lichaam en ziel'. Zo zouden meer voorbeelden kunnen worden genoemd. Daar is natuurlijk niets op tegen.

Maar als ik lees in de voor de Protestantse Kerk in Nederland hertaalde Heidelbergse: 'Dat ik met lichaam en ziel, zowel in leven als in sterven, niet mijzelf toebehoor, maar mijn getrouwe Zaligmaker Jezus Christus', dan gaat er voor mijn gevoel toch wel iets verloren ten opzichte van de tekst, zoals die eeuwen lang gegolden heeft: 'Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven, niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben'. Het lijkt mij dat 'toebereiden' toch een andere gedachte oproept dan met de uitdrukking 'eigen ben' wordt weergegeven. Toebereiden kan ook opgevat worden als: erbij horen.

Troost

Het is mij niet bekend waarom de opstellers van de catechismus niet gekozen hebben voor het woord eigendom. Zou de verklaring voor de gebruikte woordkeuze niet hierin kunnen liggen, dat met de door hen gekozen formulering de intieme relatie tussen Christus en Zijn bruid in haar diepste wezen wordt weergegeven? De troost van Zondag 1 is in de eerste plaats het wonder dat Christus Zijn kinderen gekocht heeft met de prijs van Zijn bloed en ze Zich zo tot Zijn eigendom heeft gemaakt. Maar de met Zijn bloed gekochten kunnen niet alleen zeggen: Ik ben de Zijne, maar ook: Hij is de mijne. Daarom zou ik de gebruikte uitdrukking niet graag door een andere willen vervangen.

Daarmee zeg ik niet dat het aanpassen van de tekst als het gaat om bijvoorbeeld het gebruik van verouderde naamvalsvormen als 'knoeien in de tekst' gekwalificeerd moet worden. Daarnaast zijn er best wat verouderde woorden die door velen niet meer begrepen worden. Het bepalen welke woorden dan voor vervanging in aanmerking komen, is lastig. Wat voor de een nog wel kan, gaat de ander te ver. Omdat er op dit punt geen brede overeenstemming bereikt zal worden, zullen we wel aan de oude tekst verbonden blijven. Maar dat vraagt wel om uiterste inspanning om de vertaalslag te maken voor de komende generaties.

Laten we echter niet doen alsof de Heidelbergse Catechismus geïnspireerd is, zoals de Heilige Schrift. De opstellers hadden wel veel licht van de Heere ontvangen. Het waren mannen met genade. Daarom is de Heidelbergse Catechismus tot op de dag van vandaag niet alleen een leerboek, maar ook een troostboek voor de bruid van Christus.

'Dát boek wil ik lezen!'

'En las de profeet Jesaja' Handelingen 8:28

UITGEVER JEUGDWERKADVISEUR PREDIKANT **ONDERWIJZER** JONGERE

Als we de sombere berichten mogen geloven over de strijd tussen het scherm en het boek mogen we ons wel afvragen hoeveel kinderen die nu geboren worden over 25 jaar nog een stukgelezen boek in de kast hebben staan. Alom klinkt bezorgdheid over ontleding.

J.A. van de Poel,
Hilversum, voorheen
directeur van een
basisschool

Van niet te onderschatten belang is de invloed van ouders en leerkrachten die leesbevorderend gedrag vertonen. Een onderzoek uit 2007 meldt: 'Leesbevorderende ouders maken de kans dat een kind een boekenliefhebber wordt vijf keer zo groot. Een vriend of vriendin drieënhalf keer, een leerkracht anderhalf keer'. Eens hoorde ik een verhaal waaruit blijkt hoe groot die invloed kan zijn van de opvoeder. Een vader vertelde regelmatig verhalen aan zijn kleuter, die daar elke keer weer heel erg van genoot. Op een dag vroeg het ventje aan zijn vader: 'Papa, hoe komt het dat u elke keer weer zulke mooie verhalen weet?' Vader antwoordde: 'Die lees ik in de boeken die in onze boekenkast staan'. Met een blik vol verwachting keek de jongen naar zijn vader en vroeg: 'Wilt u me alstublieft heel gauw leren lezen?' Natuurlijk is niet alleen van belang dát onze kinderen lezen, maar ook wát ze lezen. Wat een wonder is het dat de Heere Zijn Woord, het Boek der boeken, heeft gegeven en dat Hij door middel van de prediking, maar ook door het lezen van dat Woord harten wil vernieuwen door de werking van Zijn Geest. Dat de Heere opvoeding en (lees)onderwijs zou willen zegenen, opdat onze kinderen en leerlingen (weer) gaan lezen, bovenal gaan lezen uit Gods Woord! De laatste jaren zijn er heel veel boeken verschenen die ouders kunnen ondersteunen ten aanzien van de huisgodsdienst. Maak er dankbaar gebruik van. Als variant op een bekend gezegde zou ik u/jou willen vragen: 'Zeg mij óf u/jij leest en wát u/jij leest en ik zal zeggen wie u/jij bent.

Enkele suggesties om het lezen te bevorderen in het gezin zouden kunnen zijn:

- Heel vroeg beginnen met voorlezen en daarover praten;
- Zorg dat er aansprekende boeken beschikbaar zijn;
- Introduceer een boek, zodat het kind enthousiast wordt om het te gaan lezen;
- Lees mee en bespreek met uw kind de stof die geleerd moet worden voor catechisatie. De nieuwe uitgave van "Voorbeelden der Goddelijke Waarheden" van ds. A. Hellenbroek leent zich daar uitstekend voor.

Suggesties voor het onderwijs:

- Rooster een bepaalde tijd van de les Nederlands in, zodat alle kinderen verplicht een boek lezen;
- Laat leerlingen een boekpresentatie houden en laat ze vertellen waarom ze dat boek zo mooi vonden;
- Vertel iets over een boek op een zodanige wijze dat de reactie is: 'Dát boek wil ik lezen!';
- Organiseer een voorleeswedstrijd;
- Nodig een schrijver uit en laat hem of haar vertellen waarom een boek schrijven en lezen zo aantrekkelijk en waardevol is.

Het aantal tieners dat wekelijks minstens tien minuten aaneengesloten leest, is enorm gedaald, meldde het Sociaal Cultureel Planbureau. Zo blijkt dat Nederlandse kinderen minder van lezen houden dan leeftijdsgenoten in andere landen en dat het percentage tieners dat minimaal tien minuten per week boeken, kranten of tijdschriften leest, in tien jaar tijd is gedaald van 65 procent in 2006 naar 40 procent in 2016. Ongetwijfeld heeft de beeldcultuur waarin wij leven hier alles mee te maken. Daarom is het onze dure roeping als opvoeders in het gezin en in het onderwijs er alles aan te doen om de leescultuur te bevorderen en onze kinderen in een leesklimaat te laten opgroeien.

Heerst er zo'n leesklimaat in uw gezin?

Een paar vragen hierover aan ouders:

- Staat er een boekenkast gevuld met (goede) boeken in uw huiskamer?
- Leest u zelf regelmatig een boek?
- Ziet uw kind u meer appen op uw smartphone of 'vegen' over het scherm van uw Ipad dan lezend in een boek?
- Zorgt u dat er voor uw kind boeken in huis zijn en prijst u ze aan?

Een voorbeeld uit Gods Woord? De kamerling uit Handeling 8:28: '...en zat op zijn wagen en las de profeet Jesaja'.

De toerusting tijdens de studie [1]

Ds. P. Mulder en student P.C. Vlot

Het onderwijs aan onze Theologische School is gericht op het predikambt. Degenen die toegelaten zijn, hebben toerusting en vorming nodig. Dat is de lijn van Calvijn en van onze vaders. Zo was het de bedoeling van ds. G.H. Kersten. Ook vandaag proberen we aan deze belangrijke opdracht invulling te geven.

ds. P. Mulder,
rector en docent
Theologische School

Studiegebieden

De toerusting tot het predikambt komt vooral tot uitdrukking in de vakken die gegeven worden. Die zijn in vier hoofdgroepen te onderscheiden:
Vakken rondom het Woord, zoals Bijbelkunde, Bijbelse talen, exegese en hermeneutiek (regels omtrent de uitlegkunde). Dit noemen we wel de bibliologische vakken.

Vakken rondom de leer. Dat zijn de dogmatologische vakken, zoals dogmatiek, symboliek (over belijdenisgeschriften) en ethiek. Dan zijn er vakken rondom het ambt, de ambtelijke of praktische vakken; ook wel de diakonologische (diakonia betekent dienst) vakken genoemd. Dan denken we aan homiletiek (predikkunde),

liturgiek, catechetiek en poimeniek (over het herderschap). En er zijn vakken aangaande de kerk, de ecclesiologische vakken, zoals kerkgeschiedenis en kerkrecht.

Bij de vorming tot het predikambt hoort wezenlijk het voorgaan in de (vacante) gemeenten. Wanneer de studenten daartoe toestemming verkrijgen van het curatorium mogen zij in het derde en vierde studiejaar proponeren. Dat wil zeggen: een stichtelijk woord spreken.

Bredere vorming

Bij de toerusting tot het ambt van dienaar des Woords behoren ook zaken van meer praktische aard. Het ambt moet immers op een waardige en dienstbare wijze uitgeoefend worden.

Zo worden er in het eerste studiejaar lessen Nederlands gegeven. Ook wordt er aandacht besteed aan logopedie. Goed stemgebruik is een noodzakelijke aangelegenheid voor (aanstaande) predikanten. In de hedendaagse gemeentepraktijk wordt er veel gevraagd van een ambtsdrager, zeker van een dominee. Hij moet op een goede wijze met mensen weten om te gaan. Er wordt verwacht dat hij op een zorgvuldige wijze leiding geeft. Hij dient zijn veelsoortige en veelvuldige werk goed in te delen. Het is belangrijk dat hij met stress weet om te gaan. Kortom: er wordt van zijn persoon en persoonlijkheid veel gevraagd. Ook voor deze zaken is aandacht tijdens de opleiding.

Door mij worden enkele vakken gegeven, te weten kerkgeschiedenis, kerkrecht en dogmatiek aan de eerste- en tweedejaars studenten. Ook wordt door mij tijdens het eerste studiejaar aandacht gegeven aan catechetiek. Catechiseren is immers een wezenlijk onderdeel van het werk van een predikant. De zorg en de liefde voor onze jongeren vragen dat er ook toerusting is voor dit belangrijke werk.

Kerkhistorie

Het vak kerkgeschiedenis wordt in alle studiejaars gegeven. In het eerste leerjaar vindt een globale behandeling plaats van de algemene kerkgeschiedenis in het tijdvak vanaf het Nieuwe Testament tot aan 1500. Dit kan uiteraard slechts over enige hoofdzaken gaan. Daarbij wordt de historische lijn gevolgd. De strijd rond de leer van de twee naturen en de Drie-eenheid krijgt bijzondere aandacht, evenals de persoon van Augustinus. De verrooiming van de kerk komt aan de orde, en ook stromingen en ontwikkelingen op het terrein

van de mystiek, scholastiek, renaissance en humanisme. Bij de moderne devotie is aandacht voor personen zoals Bernard van Clairveaux en Thomas à Kempis, ook John Wyclif en Johannes Hus. In het tweede studiejaar komt de Reformatie aan de orde. Er is ruime aandacht voor Luther en Calvijn. Ook letten we op het doperdom, de Contrareformatie, en de verdere ontwikkeling van de Reformatie in Duitsland, Frankrijk, Engeland en Schotland. In het derde studiejaar gaat het over de hoofdzaken van het gereformeerd protes-

tantisme in Nederland tijdens de zestiende en zeventiende eeuw. De Synode van Dordrecht en de Nadere Reformatie zijn belangrijke aandachtsgebieden. Er wordt ook stilgestaan bij Alexander Comrie, alsmede bij zijn positiebepaling temidden van de ontwikkelingen in zijn tijd. Er wordt ruim kennis genomen van werken van hem en van andere oudvaders. In het vierde leerjaar wordt de aandacht gericht op de vaderlandse kerkgeschiedenis gedurende de laatste twee eeuwen, met een bijzonder accent op de (voor) geschiedenis van het eigen kerkverband.

Afscheiding en Reveil komen aan de orde, alsook de geschiedenis van en ontwikkelingen in andere kerken van gereformeerde signatuur. Bijzonder is er aandacht voor de geschiedenis van de Kruisgemeenten, de Ledeboerianen en van de Gereformeerde Gemeenten. Gods hand schrijft de geschiedenis door alle menselijke tekorten en dwaasheden heen. Het laatste moet maar verootmoedigen; het eerste moge tot verwondering strekken.

(wordt vervolgd)

RUBRIEK AL DEZE WOORDEN [4]

Met welk doel sprak God...?

TIEN GEBODEN VOOR ONS

Met Zijn tien 'woorden' wil de Heere Zichzelf openbaren. Hij wil aan zondeslaven bekendmaken Wie Hij is, wat Hij wil, waar Hij recht op heeft, wat Hem welbehaaglijk is, waarover Hij toorn en wat Hij bestraft.

Adamskinderen moeten wéten met Wie ze te doen hebben. Nu en in de toekomst der eeuwigheid. Anders gezegd: de Heere wil Zijn rechten en deugden onuitwisbaar inscherpen. Dat is er de oorzaak van dat Hij de afkondiging van de wet heeft gepaard doen gaan met indrukwekkende begeleidende verschijnselen. Een mens moet heel goed weten Wie hier spreekt. Zo is het nog! Om de openbaring van Zijn majesteit kracht bij te zetten, ging de afkondiging van de tien wetswoorden gepaard met indrukwekkende verschijnselen in het rijk der natuur. Zo zelfs dat het volk bij de Sināi vreesde te zullen sterven. Het kerkvolk moet blijvend overtuigd worden van Gods heerlijkheid en recht. Vandaar dat alles daaraan dienstbaar was en daaraan moest meewerken. Indrukwekkend en onvergetelijk hoe God sprak! Wat waren die begeleidende

natuurverschijnselen toen 'God al deze woorden sprak'? We lezen dat vooral in Exodus 19. De afkondiging van de wet vormt een hoogtepunt in de ontmoeting van de Heere met het (kerk)volk van het Oude Testament. Er hangt een donkere wolk boven de berg, vanwaar de Heere spreekt. De berg is rondom met palen afgezet om het besef van Gods heiligheid in te scherpen. De enorme afstand die ons scheidt van de hoge God. Op de dag van de wetsafkondiging dondert en bliksemt het hevig. Ook klinkt het krachtige geluid van de bazuin. Terwijl de berg in een donkere wolk is gehuld, daalt God in vuur daarop neer. De hele berg beeft. Allen, jong en oud, horen de stem van God, terwijl het bliksemt, dondert en de bazuin klinkt. Een indrukwekkende gebeurtenis om nooit te vergeten. Men hoort Gods stem 'uit het midden van de duisternis (Deut. 5:23) en de berg 'brandde van vuur'. De HEERE laat 'Zijn heerlijkheid en Zijn grootheid zien' en... horen. Zo roept Mozes het gebeuren later in herinnering voor de jonge generatie, die op het punt staat om het land der belofte binnen te trekken. Dit mogen ze nooit vergeten! Wat hebben ze geluisterd, die eerste keer dat 'al deze woorden' klonken! En wij, elke zondagmorgen aan het begin van de

eredienst? Wat een verschil! Of beefde je ook, toen je hart en leven in het licht van de wetswoorden werden geplaatst? Men voelde toen de heiligheid van Gods tegenwoordigheid en van Zijn stem. Men was zelfs bang om daardoor te (moeten) sterven. Er werd ervaren voor het aangezicht van deze God niet te kunnen bestaan. Daarom riepen ze om bemiddeling, de middelaar van het oude verbond, Mozes. Zelfs beloofden ze vrijwillig, onder de indruk van dat moment, te zullen luisteren naar Gods stem. Er was veel slaafse vrees. We weten dat het niet allemaal hartenwerk was. Maar indrukken waren er blijkbaar wel. Zeker waren er ook die van harte beefden en oprecht kinderlijk vreesden. Zij riepen in waarheid om de Middelaar Gods en der mensen, in Wiens hand de wet functioneert zoals God die bedoelt: als een spiegel, om te zien hoe groot mijn zonde en ellende zijn; om een tuchtmeester, een pedagoog te zijn tot de Middelaar van het Nieuwe Testament; om vanuit Hem een lieflijke staf te zijn, om te gaan in Gods wegen. In kinderlijke gehoorzaamheid en wederliefde. Heb jij de wet zo ook lief (gekregen)? Heilig, rechtvaardig en goed, volgens Romeinen 7:12.

v. A.

'Ik ben geen tweede Daniël'

Al in het eerste nummer van De Saambinder stond de rubriek 'Aan Vragers'. Ds. H. Kieviet en ds. R. Kok namen de rubriek voor hun rekening. Het was hoofdzakelijk ds. Kok die de vragen beantwoordde.

A. Bel, Vlaardingen

Ds. W. den Hengst

De eerste keer ging het nog niet om de beantwoording van een vraag maar om een mededeling. 't Spreekt vanzelf dat we niet op alles en nog wat zomaar voetstoots ingaan zullen. Bovendien laat onze bescheiden kennis niet toe ons tot algemene vraagbaak te stellen, we zullen 't maar eerlijk zeggen. Hoofdzakelijk wachten we vragen over Bijbelse, Kerk- en Vaderlandse geschiedenis', zo gaven de predikanten aan. En inderdaad, de meeste vragen hadden te maken met die onderwerpen. Maar ook vragen van een heel andere aard werden gesteld, bijvoorbeeld: Is het geoorloofd portretten te maken? Ds. Kok zag daar geen kwaad in. 'Een portret hebben wij tot een gedachtenis. Met vermaak kan en mag men soms staren op de portretten van de Hervormers en meer andere personen'. Maar hij voegde er een waarschuwing aan toe.

'Hiermee pleiten we niet voor dat vliegen naar den photograaf, want portretten te laten maken is een manie geworden. We lezen in Filippenzen 3 van menschen die hunnen buik dienen als een god; dat is afgoderij. Zoo is 't ook met die manie om zich maar te laten photographeeren. Dan is 't laten maken van portretten een overtreding van het eerste gebod.'

Geen Salomo en geen tweede Daniël

Na enkele jaren beëindigde ds. Kok zijn medewerking aan de rubriek. Ds. W. den Hengst nam het over. Van zijn ambtsbroeder had hij een grote hoeveelheid vragen gekregen. Zo veel, dat hij niet kon beloven dat hij ze allemaal zou kunnen beantwoorden. Daarbij kwam dat niet alle vragen even belangrijk waren. 'En ja, dan ligt er nog een groter bezwaar in eigen persoon: ik ben mij goed bewust dat ik niet in Salomo's schaduw kan staan en geen tweede Daniël ben, in wie een voortreffelijke geest en verstand en wetenschap ter verklaring van raadselen en om knopen te ontbinden gevonden werd.'

Van 1924 tot eind 1941 nam ds. G.H. Kersten de vragenrubriek voor zijn rekening. Toen De Saambinder in verband met de oorlogsomstandigheden niet kon verschijnen, zette hij de vragenbeantwoording in beknopte zin voort in het blad 'Mededelingen van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland'.

Ds. Kersten formuleerde zijn antwoorden kort en zakelijk. Aan de vraagstellers vroeg hij ook om duidelijk te zijn. 'De vragen moeten objectief gesteld worden en zo duidelijk mogelijk, omdat door niet goed verstaan van de vraag het antwoord er weleens langs kan gaan'.

Met vragen van weinig of geen betekenis had hij niet veel op. Zo kreeg hij in de oorlogsjaren eens een vraag over de kleur van kousen. Hij ging er niet op in. Het antwoord kwam erop neer dat het al mooi was als je kousen kon krijgen.

Aan een andere vraag, over het zingen van gezangen, besteedde hij wat meer aandacht. Vraag: 'Maar er zijn toch ook mooie gezangen?' Antwoord: 'Dat in de gezangenbundel een enkel lied voorkomt dat op zichzelf goed is, maakt de bundel des te gevaarlijker. Die enkele goede verzen zijn de vlag om de remonstrantse bundel binnen te loodsen. Voorwaar, die bundel, in zijn geheel bezien, is in staat om de gemeente in slaap te wiegen, om haar van de vaste gronden der waarheid af te voeren. Als de kerk de gezangenbundel aanvaardt, loopt zij gevaar op de klippen van allerlei ketterijen te pletter te stoten. Werp toch de gezangen uit. De kerk houde zich bij hetgeen ter Synode van Dordrecht in 1619 bepaald werd'.

Ds. Kersten benadrukte ook steeds dat zorgvuldig omgaan met de Schrift nodig was. Bij de beantwoording van een vraag over de zegen die aan het begin en het eind van een kerkdienst wordt uitgesproken, merkte hij op dat er geen woorden aan de Bijbeltekst moesten toegevoegd worden. Dus: '...en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen' en niet: 'de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes...'

Niets nieuws onder de zon

Honderd jaar De Saambinder, honderd jaar vragenrubriek. De laatste jaren wordt zelfs wekelijks een vraag beantwoord in de rubriek 'Ds. Labee over'. En er is niets nieuws onder de zon: ds. Labee schreef onder elk artikel in zijn rubriek vraag en antwoord: 'Graag wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten'. Het einde is dus gelukkig nog niet in zicht.

Gedenkt uw voorgangers

Eerlijk zal ik weergeven hoe het me vergaan is. De uitgave lag te wachten op bespreking. Want een publicatie over het leven van onze hooggeachte ds. G.H. Kersten mag in ons blad beslist niet ontbreken.

v. A.

In mijn handen heb ik een fris ogende uitgave met voorop een mij onbekende kleurenfoto van ds. Kersten, zelf uiteraard in het zwart gekleed. Je denkt dat er dan - gezien de titel - meer kleurenfoto's in dit boek zullen staan. Echter, verder niet één. Alleen een aantal erg kleine zwart-wit illustraties. Dat valt dus gewoon tegen! Maar het blijkt later te gaan over 'een kleurrijke persoonlijkheid, die soms ook heel zwart-wit kon zijn'.

Daarna de achterflap gelezen, om een globale indruk te krijgen van de inhoud en van de auteur, Bart Bolier, de 36-jarige Veluwse ondernemer en ambtsdrager in de Gereformeerde Gemeente in Nederland te Elspeet, die eerder waardevol schreef over popmuziek. Vervolgens de opzet van het boek bekeken, best origineel. Tussen een Woord vooraf en een kort dankwoord staan tien hoofdstukken, die we u niet willen onthouden: 1. Jongeling, jeugd en meester. 2. Voorganger, voorbereiding en oefenaar. 3. Verbinder, geschiedenis en vereniging. 4. Leidsman, persoon en prediking. 5. Organisator, kerkorde en uitbouw. 6. Politicus, politiek en getuige. 7. Docent, school en leermeester. 8. Pedagoog, jongeren en voorvechter. 9. Beschermers, bestrijding en bescherming. 10. Strijder, verdeeldheid en erfenis. Door deze opzet werd mijn belangstelling al sterker gewekt. Dus, gaan lezen. En dat - ik waarschuw u - heeft me een halve nacht gekost. Want het boeide me van het begin tot het einde. En zelfs meer dan dat! Waarom? Dat zal ik proberen uit te leggen, in de stille hoop dat het u/jou net zo zal vergaan.

Innerlijke band

Natuurlijk hoef ik u niet uit te leggen hoeveel respect en band ik met ds. Kersten heb. Op mijn twintigste verjaardag kreeg ik van mijn ouders zijn Dogmatiek. Dat was het begin van mijn kennismaking en innerlijke band. In de loop van de tijd is er al heel wat over hem geschreven. Publicaties waar ik blij mee was en waar ik verdrietig over werd. Het gaat me in de waardering van ds. Kersten om het zich wezenlijk verbonden weten met zijn prediking en innerlijk gedachtegoed. Dus eensgeestes met hem zijn! Vaak merk ik enerzijds een bepaald soort dweperige verering ter wille van eigen degelijkheid. Helaas nogal eens zonder hem innerlijk te peilen! Op het krampachtige af, alsof ds. Kersten geen fouten en gebreken had.

Anderzijds, nog erger, dat er heel wat op hem geschoten en afgevuurd is om hem te beschadigen. Zonder dat men enige binding met hem blijkt te hebben. Achter deze behoefte om te beschadigen, zit namelijk vaak veel meer. De geëmancipeerde behoefte om te tonen hoe ruim men zich kerkelijk/theologisch heeft ontwikkeld. 'Heb jij nog sympathie voor die NSB-er? Dat pleit ook niet voor je theologisch niveau.' Deze laatste houding heeft me altijd veel pijn gedaan. U mag van mij alles van ds. Kersten zeggen, als mens met gebreken, als ik maar één ding merk: dat u voelt wat er bevindelijk in hem omging, wat zijn innerlijke drijfveren waren en hoe hij met hart en ziel de gemeenten diende die hem en ons hartelijk lief zijn. Met alle gebreken die er waren en zijn! Als ik deze wezenlijke

band proef, dan kan ik veel hebben...

Jonge generatie

Nu, dát is nu in deze uitgave het geval. Vandaar dat ik het een verademing vind dat dit geschrift is verschenen. Vandaar dat ik het in veel handen wens. Zeker van onze jonge generatie! Vandaar dat we als redactie besloten hebben om de auteur te vragen maandelijks ons te laten 'proeven' van deze uitgave. Want hieraan hebben we dringend behoefte. Bijna had ik geschreven: op zo'n uitgave zaten we te wachten, om in eenvoudige taal, een eerlijk beeld te krijgen van de man die door Gods voorzienigheid zo veel voor onze gemeenten heeft betekend. Binnen dit kader mag ook eerlijk benoemd worden dat hij fouten maakte. Dat doet de auteur ook. Onbevangen, in wezenlijke verbondenheid. Een drie pagina's tellende literatuurlijst getuigt van grondige voorstudie. Zijn oorspronkelijk voornemen om de uitgave te voorzien van honderden voetnoten bewijzen zorgvuldigheid. Terwille van de leesbaarheid heeft hij daarvan - terecht - afgezien. Mag ik deze hartelijke aanbeveling afsluiten met een citaat: 'Ik kan niet anders dan constateren dat allerlei kritiek en bedenkingen - ook uit eigen kring - worden veroorzaakt door een gebrek aan werkelijke doorgronding van zijn intenties en woorden... ik hoop dat het boek mag leiden tot navolging van Kerstens geloof'. Laten we deze voorganger zo blijven gedenken.

N.a.v. "Kersten in kleur. Voorganger, verbinder, vernieuwer", Bart Bolier; uitg. De Banier, Apeldoorn; 224 pag.; € 14,95.

Gezin in de branding

Bijbelgetrouwe christenen luisteren, als het goed is, het eerst en het meest naar wat de Heere Zelf ons over huwelijk en gezin heeft geopenbaard. Huwelijk en gezin lijken onder ons vanzelfsprekendheden, maar welke plaats hebben ze werkelijk in ons denken?

Werkgroep gezin,
deputaatschap KGJO

komen in aanraking met de Bijbelse lijn van huwelijk en gezin. Maar hoe worden ze beïnvloed en hoe kunnen we aan die invloeden tegenwicht bieden? Zonder in algemeenheden te willen vervallen, kan gewezen worden op het minder lezen van boeken, kranten en tijdschriften, die schrijven vanuit Bijbels-ethisch perspectief. De meningen over huwelijk en gezin via de moderne media lijken voor het individu vaak aantrekkelijk. Het tweeverdienersmodel wordt gestimuleerd en eenverdieners worden in verhouding gekortwiek. Het stoppen met een huwelijksrelatie wordt wel heel gemakkelijk gemaakt. Om den brode hoeft men niet bij elkaar te blijven. De maatschappij vangt het wel op. Wanneer we al die huidige opvattingen en ontwikkelingen plaatsen tegenover een paar centrale Bijbelse uitgangspunten, zoals liefde, trouw en gehoorzaamheid aan de scheppingsorde, en we onze gezindte de spiegel van het moderne denken voorhouden, dan valt op dat wijzelf ook deze tijdgeest inademen, of al ingeademd hebben. In pastoraat en hulpverlening komt dit maar al te vaak naar voren.

Pleidooi

Dit artikel is bedoeld om de waarde van huwelijk en gezin nog eens te onderstrepen. Worden daarmee schrijnende situaties ontkend of weggepoetst? Dat is niet de bedoeling. Maar er is te weinig tegengeluid tegen allerlei maatschappelijke trends. Het gaat juist om het positief benadrukken van een gezinsvorm naar Gods Woord.

Is het daarvoor al te laat? Hoeveel van onze jongeren leven al in gescheiden milieus? Hoeveel jongeren zien thuis en in de familie iets anders dan geduld, liefde en trouw?

Maar, er staan ook veel andere voorbeelden tegenover: voorbeelden van trouwe zorg in huwelijk en gezin, van trouwe zorg voor elkaar in dagen van moeite en verdriet. Veiligheid, geborgenheid en acceptatie blijven voorwaarden voor het welbevinden van onze jongeren. Waar liefde woont, gebiedt de Heere toch Zijn zegen? Daar woont Hijzelf en daar wordt Zijn heil verkregen!

Zullen we in 2019 wat meer de zegen van een goede relatie als voorbeeld aan onze jongeren laten zien? Want woorden wekken, maar voorbeelden trekken!

Reacties zenden aan: akarens@kliksafe.nl, secretaris werkgroep gezin van het deputaatschap KGJO

Bij mensen die begeren uit te gaan van Gods Woord blijkt in de praktijk -wanneer huwelijk en gezin niet goed functioneren- dat de kerk het moeilijk krijgt met het uitoefenen van de tucht. Anders gezegd: om de woorden Gods te laten spreken. Dit is anno 2019 een ernstig gegeven.

In onze maatschappij heeft het traditionele gezin -vader en moeder en kinderen- voor een groot deel afgedaan als de enige vorm van samenleven en als de hoeksteen in de maatschappij. Wie zich enigermate verdiept in publieke uitingen, als politiek, krant en boek, weet dat het traditionele gezin als ouderwets wordt afgedaan. De ene keer is er geen vader te vinden, een andere keer is een moeder opvallend afwezig. Er zijn ook gezinnen met twee vaders of twee moeders. Dit is de werkelijkheid anno 2019. Zelfbeschikking is de wenselijkheid geworden. In dit klimaat groeien al onze jongeren op. Zij worden beïnvloed door de heersende normen en waarden in de maatschappij.

Onderwijs in het Woord

Welk onderwijs geeft Gods Woord ons hierover? De Heere heeft ons in verbanden en in verbindingen geplaatst. We noemen:

het gezin, de familie, de kerk en de buurt. Dat is geen toevaligheid, maar onderdeel van de regering van de Heere in het leven van ieder mens. Dit zó te verwoorden, is een principiële en tere geloofszaak. Niet het toeval bepaalt, maar Gods voorzienigheid leidt ons leven. Door die voorzienigheid zijn wij geplaatst in verbanden, in een gezin, in een gemeente, en het spreekt over een verhouding met God. Het geloof in Gods voorzienigheid is niet vanzelfsprekend. Uiterlijk belijden is vaak onvoldoende gebleken om de geest van de tijd te weerstaan. Zelfs innerlijk belijden weerhoudt de tijdgeest niet altijd. We zijn in ons denken zo gemakkelijk te beïnvloeden. Toch is Gods Woord duidelijk over huwelijk en gezin, liefde en trouw. Trouw in de zin van: trouw voor het leven! Opvallend is dat in internationaal verband op Bijbelse gronden een pleidooi gevoerd wordt voor Family First: eerst het gezin. Tijdens een internationaal congres met de titel Family First, georganiseerd door de SGP, bleek dat er in de politiek vaak te weinig aandacht is voor het gezin, zoals Gods Woord ons dat laat zien. Het Bijbelse geluid moet meer gehoord worden.

Opvattingen en meningen
Jongeren, die opgroeien met de Bijbel,

Boekennieuws

De bekering van Saulus

In de achterliggende tijd zijn opnieuw twee boeken van ds. I. Kievit verschenen. In beide boeken kunnen we gedeelten van meditaties lezen, die ds. Kievit geschreven heeft in het Gereformeerd Weekblad in de jaren dertig van de vorige eeuw. R.F. Rebel heeft voor de samenstelling zorggedragen, zodat de twee boeken kunnen beantwoorden aan het doel waartoe ze bij uitgeverij Den Hertog uitgegeven zijn.

"De bekering van Saulus ten voorbeeld gesteld", ds. I. Kievit; uitg. Den Hertog; 303 blz.; € 25,90.
En: "Het levende Brood", dagboek bij de Bijbel, ds. I. Kievit; uitg. Den Hertog; 381 blz.; € 19,50.

Ds. Kievit (1887-1954) was een hervormd predikant uit de eerste helft van de twintigste eeuw en heeft achtereenvolgens gediend in de gemeenten te Garderen, Benschop, Lunteren en Baarn. In de laatste gemeente heeft hij bijna dertig jaar gestaan. H. Hille schrijft in de levensbeschrijving van ds. I. Kievit, "De tijd is kostbaar", dat ds. Kievit 'een man was met grote gaven van hoofd en hart. Hij was bedeed met een bestendige, tere vreze Gods'. Wat betreft zijn prediking schrijft Hille: 'Ds. Kievit had een analytische inslag. Zijn prediking getuigde van diepgaand Schriftonderzoek en nauwkeurige exegese op grond en naar aanleiding van de grondtalen, die hij volledig beheerste. De nauwkeurige uitleg van de tekst was van een bevindelijke kennis doortrokken. Zijn prediking was opening des Woords, bij het licht des Geestes. (...) Zijn prediking was enerzijds ontdekkend en scherp afsnijdend, anderzijds de enige weg in Christus ontsluitend. (...) Keer op keer benadrukte ds. Kievit in zijn prediking de betekenis van de heilsfeiten. Met smart moest hij constateren dat ook Gods kinderen vaak zo weinig ingingen op de diepten des Woords'. Tot zover enkele aanhalingen uit het boek van Hille. U zult de zaken, hier onder woorden gebracht, herkennen als u de volgende boeken leest.

"De bekering van Saulus ten voorbeeld gesteld" bevat 71 meditaties in tien hoofdstukken vanuit verschillende

preken of meditaties over het leven van Saulus van Tarsen. Vanuit 1 Timótheüs 1:16 worden de woorden 'ten voorbeeld gesteld' door ds. Kievit als volgt uitgelegd: 'Zo heeft de Heere Paulus bekeerd. Hij stelde hem tot een apostel om Zijn Naam te dragen onder de heidenen en voor de koningen en stadhouders en voor de kinderen Israëls. Hij was een uitverkoren vat. Doch in dit Schriftwoord leert hij ons verstaan dat de Heere ook nog een andere bedoeling had in de toebrenging van Saulus van Tarsen. De Heere stelde hem ten voorbeeld. Hij is een helder en scherp belijnd patroon van het werk van vrije genade. (...) Het grondwoord wijst ons zeer bepaald op de gedachte van een patroon. Een voorbeeld door God eens voor altijd gesteld...! Zo wordt in dit boek helder verklaard hoe de Heere een arme zondaar door wedergeboorte staande houdt op zijn weg naar het verderf, tot inkeer brengt door het overtuigend en overtuigend werk van de Heilige Geest, leidt tot de kennis van Christus in een weg van recht, en hoe de weldaden uit Christus worden toegepast aan het hart. De laatste meditaties handelen over de verzegeling met de Heilige Geest, vanuit de bekende preek over Éfeze 1:13b, waar deze weldaad op zeer tere wijze onder woorden is gebracht.

"Het levende Brood" is een dagboek bij de Bijbel. Eerder verscheen het dagboek "Dagelijks manna". "Het levende Brood"

onderscheidt zich daarvan doordat de lengte van de dagstukjes aanzienlijk korter zijn. De titel "Het levende Brood" is ontleend aan de woorden van Christus in Johannes 6:35, waar we lezen: 'En Jezus zeide tot hen: Ik ben het Brood des levens; die tot Mij komt, zal geenszins hongeren, en die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten'.

In deze woorden lezen wij hoe de Heere Jezus Zichzelf benoemt en welke gelijkenis Hij op Zichzelf toepast. Ds. I. Kievit heeft zelf daarover geschreven: 'Wat wil dat nu zeggen: 'Ik ben het Brood des levens?' Dit is Brood Dat leeft en Brood Dat leven geeft. Wonderlijk Brood dus. In Christus is het leven. Hij is de Fontein van het levende water, ook het levende Brood. Alles wat Hij is en geeft, dat leeft en geeft leven. (...) Daarom, wanneer de Heere Christus hier Zichzelf aandient als het Brood des levens, dan mag de vraag wel worden aangedrongen: hebt u ooit naar Hem gehongerd? Honger naar Jezus; honger naar het hemelse Brood. Dan is er ook nog iets anders waar. Dan hebt u de levende God leren kennen bij ontdekkend licht van de Geest; dan hebt u leren verstaan dat wij het leven ontberen door onze zonden en afval van God'.

Het is onze hartelijke wens en bede dat de Heere beide boeken tot een rijke zegen mocht stellen onder de jonge en oude(re) lezers ervan.

ds. B.J. van Boven, De Valk-Wekerom

Losgeld

P.C. Beeke, Middelburg

'De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was'. Een duivelskind, ten dode opgeschreven, wordt Gods kind. Hoe?

Daarover zijn veel boeken geschreven. Een bekende dominee, ds. Kohlbrugge, geeft het voorbeeld van kapers, gijzelaars en losgeld. Dat ging zo. Vroeger zwierven er veel zeerovers rond. Ze vielen schepen aan, ook Hollandse, en brachten hun gevangenen naar Algiers (Noord-Afrika). Daar werden ze wreed behandeld. Na een tijdje schreven de kapers brieven naar Europa. 'Die en die zit hier gevangen. U kunt ze los-kopen. Wil je hem levend terugzien, oké, betaal het losgeld en we laten hem vrij.' Hoe duivels gemeen!

Trouwens, het gebeurt nog steeds. In kinderboeken, maar ook in werkelijkheid. Een rijke zakenman, een kind van een miljonair, gekidnapt, vastgehouden op een geheime plaats. Men eist losgeld. Een wonder als zo iemand levend terugkomt.

Maar véél groter is het wonder als Jezus een verloren mens verlost uit de klauwen van satan. Wij zijn duizendmaal erger dan onschuldige gijzelaars. We kozen vrijwillig de overste van deze wereld als onze meester! Die duivel is veel wreder dan zeerovers. Hij sleept je mee naar de hel en nóóit zal hij zijn prooi loslaten!

Wie kan jou en mij dán zalig maken – verlossen van het hoogste kwaad en brengen tot het hoogste goed? Alleen iemand Die sterker is dan de duivel en zijn kop vermorzelt. Die Zélf zondaren los-koopt

uit satans macht. Dat is: 'Jezus, mijn getrouwe Zaligmaker, Die met Zijn dierbaar bloed mij uit alle heerschappij des duivels verlost heeft'. Gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was.

De enige troost van van Zondag 1 en alle 52 zondagen het hele jaar door. De enige Goël (= Verlosser) Die een nieuwe toekomst geeft aan jonge (en oude) zondslaven en –verslaafden.

Hij alleen en anders geen.

vervolgverhaal

55

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

Die middag zal Palko meegaan naar de pastorie en daar ook blijven slapen. Maar er is iets dat hem grote zorgen geeft.

Hij vertelt zijn moeilijkheden aan de boswachtersvrouw, die bezig is de vaat te wassen.

'Hoe kan ik in deze kleren met vader Malina meegaan naar het dorp? Had ik mijn nieuwe pak maar en mijn nieuwe schoenen!'

'Daar heb ik allang aan gedacht, m'n jongen. Ik heb nog een overhemd en een broek van mijn zoon toen hij ongeveer zo oud was als jij. Die krijg je van mij, omdat je zo goed voor vader Malina hebt gezorgd en voor al de boodschappen die je voor me hebt gedaan. En ook voor de heerlijke aardbeien en frambozen die je

elke dag voor me meebracht'. Ze geeft hem een hagelwit hemd en een mooie blauwe broek. 'En hier is ook je eigen jasje, dat heb ik gewassen en gestreken.'

Palko weet niet wat hij ziet als hij zichzelf bekijkt in het meertje vlakbij het boswachtershuis. Hij poetst de schoenen van de priester totdat ze blinken als een spiegel. Op z'n eigen schoenen is geen glans meer te krijgen, maar met de nieuwe veters, die hij van de vrouw van de boswachter kreeg, lijken ze minder oud en versleten. Hij is de koning te rijk.

'Ik hoop dat God u zal zegenen', zegt hij dankbaar.

Als hij samen met de priester het bospad afloopt, draait hij zich, voordat ze door een bocht in het pad het boswachtershuis niet meer kunnen zien, nog eens om en roept: 'Voor alles duizendmaal bedankt!'

'Laten we dezelfde weg nemen, die jij en Dunaj altijd lopen als jullie naar het dorp gaan', stelt de priester voor. 'O nee, dat kan niet', antwoordt Palko belijst. 'Ik heb de boswachter beloofd geen gevaarlijke paden te nemen.'

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Aangenomen:

Naar Doetinchem, ds. A.A. Brugge te Lethbridge (Alberta, Canada).

Beroepen:

Te 's-Gravenzande, ds. C. van Ruitenburg te Krimpen aan den IJssel;
Te Moerkapelle, ds. H. Brons te Vlaardingen.

Bedankt:

Voor Berkenwoude,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
Voor Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle,
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Voor Nieuwerkerk (Zld),
ds. H.A. van Zetten te Benthuizen;
Voor Picture Butte (Alberta, Canada),
ds. A.H. Verhoef te St. Catharines (Ontario, Canada);
Voor Terwolde-De Vecht,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
Voor Waarde, ds. G.J.N. Moens te Lisse.

BERICHT VAN HET CURATORIUM

In het afgesloten jaar 2018 mocht het curatorium mede in verband met de bouwactiviteiten aan de Boezemingsel, bovenverwachting veel giften, extra collecten en legaten ontvangen. Zowel vanuit de gemeenten, van verenigingen, particulieren en bedrijven. Daaruit blijkt de grote plaats en verbondenheid van de Theologische School in onze gemeenten. Het heeft ons zeer verwonderd en verblijd dat er zoveel liefde is voor onze Theologische School. Graag willen we langs deze weg allen die hebben bijgedragen het beoogde doel te bereiken, na de Heere Die op kennelijke wijze de harten neigde, zowel in kleine als in grote bedragen, of in welke andere vorm ook, daarvoor heel hartelijk bedanken. Het is ondoenlijk allen apart middels een persoonlijke brief te bedanken. Houdt u zich ervan overtuigd dat onze erkentelijkheid er niet minder om is. Van harte bevelen we u het belangrijke werk van opleiding en toerusting van onze studenten in het openbare en persoonlijke gebed bij u aan. Wat de bouwactiviteiten betreft, na enige vertraging vanwege aangetroffen grondverontreiniging is de uitvoering nu in volle gang. Als alles verder voorspoedig mag

verlopen wordt de oplevering D.V. rond de vakanties in augustus 2019 verwacht.

Namens het curatorium,
docenten en studenten,
K.H. de Heer, penningmeester

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2018

Pag. 202. **gemeente Katwijk aan Zee**
Scriba is nu: T. Ouwehand, Fresiastraat 11, 2223 XA Katwijk, tel. 071-4016504, email: scribagkatwijk@kliksafe.nl
Pag. 267. **gemeente Rilland-Bath**
Scriba is nu: G.J. van de Vreede, Broekestraat 14, 4411 CR Rilland, tel. 0113-552376; email: scriba@gergemrilland.nl
Pag. 312. **gemeente Zoetermeer**
Toevoegen: regeling preekbeurten: G.P. van Dorp, Voorweg 153, 2716 NJ Zoetermeer, 079-3517025; email: gpvandorp@kliksafe.nl

DE TROUW DES HEEREN AAN ZIJN SION 150 jaar Gereformeerde Gemeente Dirksland

Op zondag 13 januari herdacht de gemeente van Dirksland dat 150 jaar geleden de gemeente werd geïnstitueerd. De ambtsdragers werden gekozen op 12 januari 1869. Een dag later werden ze bevestigd en werd de gemeente geïnstitueerd door ds. C. van den Oever. Ds. K. Boeder, de zeventiende predikant van Dirksland, sprak in de herdenkingsdienst over Psalm 143:5 en 6. Het thema was: "De trouw des Heeren aan Zijn Sion", onderverdeeld in drie gedachten: 1. Is gebleken in het verleden. 2. Wordt getoond in het heden. 3. Geeft verwachting voor de toekomst.

Gebleken in het heden

David, de dichter van deze zevende boetsalm, denkt terug aan de dagen vanouds. Hij verkeert in strijd en grote benauwdheden. Waarom is er strijd? Vanwege onze diepe val in Adam. David vergelijkt zich hier met iemand die in het graf is gelegd, die geen verwachting meer heeft. In die benauwdheid zegt hij: 'Ik gedenk aan de dagen vanouds'. Hij gedenkt aan de daden des Heeren in het verleden. Dat wij dit ook mogen doen vandaag, terugdenken aan hetgeen de Heere heeft gedaan in het midden van de gemeente. Waar 150 jaar het Woord heeft geklonken en waar zestien predikanten hebben gestaan. Velen hebben hier de stem

des Heeren mogen horen. Op de leerschool van vrije genade werden ze onderwezen en geoefend, naar het eeuwig welbehagen des Heeren. Waren er uit ons voorgeslacht die de Heere mochten dienen? Genade is geen erfgoed, maar de Heere wil het nog werken.

Getoond in het heden

Dat mogen we vragen jeugd, ouderen, of de Heere dit ook wil betonen in het heden. De God van David leeft immers nog. Opdat we uitgedreven mogen worden tot de levende God, Die kan schenken wat nodig is voor tijd en eeuwigheid. Opdat we onze zonden leren kennen en bewenen zoals David: 'En ga niet in het gericht met Uw knecht...'. We hebben van onze oude broeder ds. P. Blok, die 21 jaar in uw midden heeft mogen werken, gehoord hoe rijk de Heere heeft willen werken. 'Ik overleg al Uw daden'. Dat wil zeggen: de daden die Gij aan mij gedaan hebt, zegt de kanttekening. 'Ik spreek bij mijzelf van de werken Uwer handen'. Daar wordt hij teruggeleid naar het eeuwige welbehagen. Dan worden wij klein en gaan we bukken en buigen en komen we als een rechteloze aan Zijn voeten.

Verwachting voor de toekomst

De Heere zendt goedertierenlijk Zijn knechten tot wie Hij wil en wanneer Hij wil. We mogen drie jaar in uw midden zijn als de zeventiende predikant. De Heere heeft nog bemoeienissen met Dirksland, er zijn nog andere schapen die nog toegebracht moeten worden. Daarom mogen wij hier nu zijn. 'Ik breid mijn handen uit tot U; mijn ziel is voor U als een dorstig land. Sela'. Zijn ziel was begerig naar de gemeenschap Gods in Christus. Als er zulke dorstige zielen mogen opkomen, kan de Heere wat kwijt. Waarom? Omdat die lieve Borg gedorst en alles volbracht heeft. Hij heeft Zijn Kerk gekocht en zal ze toebrengen naar het eeuwig welbehagen Gods. Als je de Heere mag overhouden, dan heb je alles. Zijn we al een lidmaat van die levende Kerk?

A. Nagtegaal,
scriba Geref. Gemeente Dirksland

IN MEMORIAM

mevr. W. Heijkamp-Snoei

In de nacht van vrijdag op zaterdag 19 januari is overleden mevr. W. Heijkamp-Snoei, echtgenote van ds. G. Heijkamp, in de leeftijd van 57 jaar. Diepe rouw is er gekomen in het hart en huis van onze geliefde broeder en zijn kinderen en kleinkinderen. Waar zo lang voor werd gevreesd is nu werkelijkheid geworden.

Ongeveer zes jaar geleden openbaarde zich bij mevr. Heijkamp een ernstige, progressief verlopende ziekte MSA. In deze jaren werden haar krachten meer en meer afgebroken. Het was haar verlangen dat ze tot het laatste toe thuis verzorgd kon worden. En de Heere gaf onze broeder met zijn kinderen de kracht om zó voor haar te zorgen, dat ook in de tijd dat zij niets meer kon, zij toch thuis kon en mocht blijven. De Heere gedenke onze broeder met zijn kinderen en kleinkinderen in deze zo smartelijke weg. Ook in de gang naar de begraafplaats die gemaakt moet worden.

Temidden van het verdriet is het toch ook een treuren niet als van degenen die geen hoop hebben. Hoe moeilijk ze zich ook in het laatst kon uiten, daar was toch het uitzien naar de Meerdere van Boaz.

Hoe bestreden dit ook wordt, Hij zal nooit laten varen het werk dat Zijn hand begon. Wat ligt de Kerk des Heeren toch onwankelbaar vast in de Middelaarshanden van Christus, Die alles gaf om Zich een bruid te verwerven. Om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden. Daarom mocht onze geliefde broeder haar overgeven in de hand van Hem, Die alles doet om Zijns heiligen Naams wil.

Mag dat ook zijn troost en sterkte zijn in het grote verlies van zijn geliefde vrouw en voor de kinderen een lieve moeder en grootmoeder. Dat het maar mag zijn: "bij U schuil ik" Ps. 143.

ds. G.J.N. Moens, Lisse

Berichten

REGIONALE ZENDINGSMIDDAG SLIEDRECHT

Op zaterdag 16 februari belegt de zendingscommissie uit Sliedrecht een regionale zendingsmiddag. In verband met de verbouw van de Boazkerk wordt de middag gehouden in de kerk van Hardinxveld-Giessendam. Het thema is: 'Kom en zie'. Ds. J.M.D. de Heer opent de middag, A.J. Schalk vertelt een zendingsverhaal, jeugdkoor Asaf levert een muzikale bijdrage en namens het zendingsbureau spreekt P. Eikelboom. Er is een crèche aanwezig. Aanvang 14.30 uur. (Vanaf station Hardinxveld-Giessendam en vanaf halte Hardinxveld-Blauwe Zoom -beide haltes van de spoorlijn Dordrecht-Geldermalsen- is het 1 kilometer naar de kerk).

VERKOPING NAALDWIJK

Op 2 februari houdt de Geref. Gemeente van Naaldwijk een verkoping. Adres: Lange Kruisweg 68 te Maasdijk (10.30-15 uur). Opbrengst is voor de verbouwing van het inloophuis in Den Haag.

ZANGAVONDEN

Bodegraven

Op 9 februari (19 uur) wordt in de Grote

Kerk te Bodegraven een zangavond voor en met mensen met een beperking gehouden. Medewerking verleent mannenensemble Espressione. K. Bel spreekt namens Jemima, H.J. Colijn namens Helpende Handen.

Stolwijk

In de Geref. Gemeente te Stolwijk wordt op vrijdag 25 januari (19.45 uur) een psalmzangavond met bovenstem gehouden. Het thema is "Welzalig hij...". Collecte voor aflossing kerkgebouw.

Yerseke

Zangavond en watersnoodherdenking op zaterdag 2 februari (19.30 uur) in de Herv. Kerk te Yerseke met jeugdkoor David o.l.v. Henriëtte de Bat, mannenkoor Ethan o.l.v. Job Oostdijk, Jacco Goud en Pieter Heykoop, orgel, leiding ds. C. van Krimpen; lezing over de watersnood door burgemeester J.S. van Egmond; collecte t.b.v. vervanging bus voor vervoer cliënten van De Rondas.

BEWUSTGEZIN.NU

Bewustgezin.nu belegt op donderdag 7 februari (19.30 uur) een avond over relaties, binding en seksualiteit. Locatie: Gomarus

scholengemeenschap, Hoefslag 11, Gorinchem. Inschrijven bij: www.bewustgezin.nu

JAARGANGEN DE SAAMBINDER

De familie De Vreugd biedt oude jaargangen van De Saambinder aan. Het gaat om de jaargangen van 1919 tot 1960. Wie belangstelling heeft, kan contact opnemen met: a.de.vreugd@hetnet.nl

VOORJAARSCONFERENTIES 21+

In februari/maart zijn er, in samenwerking met het deputaatschap voor Israël, conferenties georganiseerd rond het thema 'Israël'. Wat is de verbinding tussen jou en Israël vanuit de Bijbel gezien? Welke beloften zijn er voor het Joodse volk en wat heeft dat mij te zeggen? Een weekend ontmoeting, bezinning, ontspanning en gezelligheid. Meld je aan via www.jbagg.nl/jongeren/zin-in/conferenties

AANGEPASTE KERKDIENT BOSKOOP

Op zaterdag 24 januari (15 uur) wordt in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Boskoop een aangepaste kerkdienst gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst gaat voor ds. J.J. Tanis.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Kerkdiensten

ZONDAG 27 JANUARI 2019

Aalst 14.00 uur ds. B. Labee; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Amersfoort 9.30 uur ds. R.A.M. Visser en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Apeldoorn 10.00 uur ds. W. Visscher en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 18.30 uur ds. M. Joosse; Barendrecht 10.00 uur ds. W. Silfhout en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Bodegraven 10.00 (schoolkerkdienst) en 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. J. Schipper; Delft 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Den Haag-Scheveningen 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Dinteloord 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 17.00 uur ds. B. van der Heiden; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 14.30 uur ds. E. Bakker; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. S.W. Janse; Enter 15.00 uur ds. A. Schreuder; Goes 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 14.00 uur ds. A.T. Huijser en 18.00 uur ds. H. Brons; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. G.J. Baan; Groningen 16.00 uur ds. D.W. Tuinier; Haamstede 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Hilversum 18.00 uur ds. P. Mulder; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoogeveen 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Hoogvliet 14.30 uur ds. G.J. Baan; Houten 10.00 uur ds. W. Harinck en 19.00 uur stud. M.L. Dekker; Kamperland 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Kapelle-Biezelingelinge 10.00 uur ds. C. Harinck; Katwijk aan Zee 18.00 uur ds. G. Clements; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 16.00 uur ds. A.P. Baaijens; Krabbendijke 9.30 uur en 18.00 uur ds. A.T. Huijser en 14.00 uur ds. H. Brons; Krimpen a/d IJssel 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Leiderdorp 18.00 uur ds. W.A. Zondag; Lelystad 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Marknesse 9.30 en 15.30 uur ds. G. van Manen; Meeuwen 18.00 uur ds.

H.J. Agteresch; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. H. Brons en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Mijdrecht 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. P. Mulder; Moerkapelle 9.30 uur ds. H. Paul en 16.00 uur ds. J. van Rijswijk; Naaldwijk 9.30 uur ds. G. Clements; Nieuw-Beijerland 19.00 uur ds. W. Silfhout; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. W. Visscher; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Laar; Nieuwe-Tonge 15.00 uur ds. L. Blok; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Nisse 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Oostburg 18.00 uur ds. S. Maljaars; Oosterland 10.00 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur ds. M. Karens; Oostvoorne 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Oude-Tonge 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Poederloijen 14.30 uur ds. F. Mulder; Poortugaal 9.30 uur ds. J. Driessen en 16.00 uur ds. A. Schot; Puttershoek 18.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 14.00 uur (H.D.) ds. D. de Wit; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 15.30 uur stud. P.C. Vlot; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Soest 9.30 en 16.00 uur stud. M.L. Dekker; Spijkenisse 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Sprang-Capelle 9.30 en 15.30 uur ds. H.J. Agteresch; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schot; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; Tholen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Urk 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C. Hogchem; Utrecht 13.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlissingen 17.00 uur ds. C. Harinck; Waarde 9.30 en 14.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Waardenburg 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Mouw; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Wierden 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Woerden 10.00 uur ds. W.A. Zondag en 18.30 uur stud.

P.C. Vlot; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 uur ds. M. Blok; Yerseke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 19.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 29 JANUARI 2019

Drachten 19.30 uur ds. A. Schreuder; Oosterland 19.30 uur ds. D. de Wit; Urk 19.30 uur ds. A.T. Huijser.

WOENSDAG 30 JANUARI 2019

Aalburg 19.30 uur ds. A. Schot; Aalst 19.30 uur ds. G. Beens; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. G. van Manen; Barneveld-Centrum 19.30 uur (H.D.) ds. E.J. Boudewijn; Berkenwoude 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Dinteloord 19.30 uur ds. A. Verschuure; Hilversum 19.45 uur ds. F. Mulder; Hoogeveen 19.30 uur ds. G. Pater; Klaaswaal 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. M. Joosse; Leerdam 19.30 uur ds. M. Karens; Meeuwen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Mijdrecht 19.30 uur ds. A. Schreuder; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Opheusden 19.30 uur (voor de zending) ds. J. van Laar; Poederloijen 19.30 uur ds. J. Schipper; Poortugaal 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Soest 19.30 uur ds. G.J. Baan; Westzaan 19.30 uur ds. W. Mouw; Zwolle 19.30 uur ds. J.B. Huisman.

DONDERDAG 31 JANUARI 2019

Alblasserdam 19.30 uur (voor de zending) ds. G.W.S. Mulder; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur (voor de zending) ds. J.M.D. de Heer; Kortgene 19.30 uur ds. E. Bakker; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Naaldwijk 19.45 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nijkerk 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Ridderkerk 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Waardenburg 19.30 uur ds. G. Pater.

VRIJDAG 1 FEBRUARI 2019

Barneveld-Centrum 15.30 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn; Lisse 14.15 uur (huw.bev.) ds. J.B. Zippro; Werkendam 14.00 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 27 JANUARI 2019

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 uur ds. A.P. Baaijens en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Te huur: 2-3 pers. vakantiehuisje,
Valkseweg 8 te **Barneveld**.
Tel. 0342-412663.

Woudenberg/Scherpenzeel. Te huur op mini-camping "Klein Oudenhorst": 10-persoons vakantiehuisje (rolstoel-toegankelijk), sta-caravans en kampeerplaatsen. Tel: 0343-481558 / 0640023232 www.kleinoudenhorst.nl

 ES Vakanties
Vakanties in eigen sfeer

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen? Vanaf € 495,- per week staat uw **stacaravan in Oostenrijk** klaar. Nederlandstalige kerkdiensten en animatieteam voor jong en oud.
Info: www.es-vakanties.nl
of bel: 055 3030083.

PERSOONLIJK BEGELEIDER (M/V)

Zorgboerderij Groot Kootwijk is op zoek naar een begeleider en persoonlijk begeleider (m/v) voor de zaterdagen, de woensdagen en eventueel een dag in overleg (16 - 24 uur). HBO/MBO 4 niveau gewenst, ervaring met Persoonlijk Begeleiderschap vereist. Salarisschaal 40/45 conform cao Gehandicaptenzorg.

Kijk voor meer informatie op www.grootkootwijk.nl
Solliciteren kan schriftelijk door het opsturen van cv en motivatiebrief naar corrie@grootkootwijk.nl
Van Amerongenweg 9, Barneveld,
0342-422432

Te huur in Wolphaartsdijk (Zeeland), een mooie vakantiewoning voor 2-3 pers!
Voor meer info en foto's mailen naar: verhuurwolphaartsdijk@outlook.com

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

10e BETUWSE MANNENZANG
Grote of St. Maartenskerk in Tiel
D.V. vrijdag 1 februari 2019, 19:30 uur
Niet-ritmische psalmzang met
bovenstem, solo, orgel en trompet-
ten! Toegang uitsluitend mannen.
Info: www.betuwsebovenstemgroep.nl

Te huur woonruimte met 3 slaapkamers
in **Nederbetuwe**. Tel. 06-11124643

Goede voornemens 2019 ???

Maak u zich eens op een prettige manier een boek van een oudvader of reformator eigen!!

Meld u nu aan!

Meer info zie onze website.
Of vraag een gratis brochure aan.

www.cursussenoudvaders.nl
tel. 0118-583025 / 0172-532796

Huize Winterdijk is een woonzorgcentrum dat huisvesting en zorg combineert en gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Er werken ruim 130 enthousiaste medewerkers. Binnen onze organisatie vinden wij het belangrijk dat medewerkers zich kunnen ontwikkelen. Wij werken samen met het Hoornbeekcollege in Gouda en Rotterdam voor wat betreft de opleidingen Verzorgende IG, Verpleegkundige en SAW. Voor de opleidingen die in D.V. september 2019 starten zoeken wij:

Leerlingen Verpleegkundigen (niveau 4 voor de verkorte opleiding)

Leerlingen Verzorgenden IG

Leerlingen SAW

m/v

van 24 tot 32 uur per week

Wat bieden wij je

Huize Winterdijk stimuleert de ontwikkeling van medewerkers door middel van scholing. Je wordt opgeleid tot gediplomeerd Verzorgende IG en/of Verpleegkundige of sociaal agogisch werker. Na je opleiding kunnen wij je een baangarantie bieden.

Daarnaast een goed marktconform salaris conform de cao VVT en een aantrekkelijk Meerkeuze-systeem Arbeidsvoorwaarden en desgewenst bieden wij bemiddeling in het vinden van woonruimte aan.

Wij hechten meer waarde aan inzet en motivatie dan aan leeftijd. Bij voorkeur ben je (belijdend) lid van één van de reformatorische kerken.

Inlichtingen

Meer informatie over de functies en/of opleiding is verkrijgbaar bij Wilma Boele, Verpleegkundig Praktijkopleider, bereikbaar onder nummer 0182-680035 of Lianne Dammers, Manager Zorg, bereikbaar onder telefoon 0182-680022. Wil je solliciteren? Op www.huizewinterdijk.nl kun je een sollicitatieformulier vinden of solliciteer D.V. vóór 9 februari 2019 schriftelijk. Ons adres: Huize Winterdijk, Winterdijk 8, 2801 SJ te Gouda t.a.v. de afdeling HR.

Wij zoeken voor groep 7 of 8...

een enthousiaste leerkracht...

- voor 4 of 5 dagen per week
- vanaf de meivakantie

Ds. G.H. Kerstenschool – Yerseke

Meer informatie: www.ghkerstenschool.nl

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavar)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

DE VLOERENKONING.NL
Voor elke woning een oplossing!
Topkwaliteit PVC vloeren, vakkundig gelegd.
Slechts € 49,95 per m2. Tel. 06-19557166

Weer te huur in Rijssen-Holten:
vakantiebungalow voor 6 pers.
Tel. 0622600529 of
www.vakantiehuisjeholten.com

Even (samen) er tussenuit?
Huur ons nieuwe chalet in Aagtekerke.
Voor- en naseizoen nog plek.
Tel: 0548-512740.

Huize Winterdijk is op korte termijn op zoek naar een aantal enthousiaste

Medewerkers

Huishoudelijke Dienst

voor (minimaal) drie uur per week. Meer kan uiteraard ook. Meer informatie over de inhoud van deze leuke functie is te verkrijgen bij Bea Bunt, teamleider Facilitaire dienst. Zij is te bereiken onder telefoon 0182-680000.

Wil je direct solliciteren? Ga dan naar de website van Huize Winterdijk (www.huizewinterdijk.nl), download een sollicitatieformulier en mail dat naar ons vóór D.V. 2 februari a.s. Liever per post? Dan naar Huize Winterdijk, t.a.v. afdeling HR, Winterdijk 8, 2801 SJ Gouda.

**Yerseke – Zangavond
Watersnoodherdenking
Zaterdag 2 feb. 19.30 uur
Jeugdkoor David, M.K. Ethan
Alg.leiding Ds. C. v. Krimpen
Lezing Burg. J.S. van Egmond
Collecte t.b.v. De Rondas
Allen hartelijk welkom!**

Zoekt u een mediator?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl

Rehoboth Rotterdam

Beheerder/ beheerdersechtpaar

Herkent u zich in de eigenschappen sociaal en flexibel?
Dan zijn wij op zoek naar u.

Als beheerder van ons seniorencomplex Rehoboth in Rotterdam vervult u met name de rol van enthousiast gastheer of -vrouw, pakt u zo nu en dan technische klusjes op en houdt u toezicht op de veiligheid van onze bewoners.

Meer info?

Kijk op werkenbijcedrah.nl of neem contact op met Johan van der Elst (woonconsulent) via 010 - 207 58 58.

Seniorencomplex Rehoboth Rotterdam
Michelangelostraat 98
3066 NM Rotterdam
www.cedrah.nl

Cedrah
Wonen · Zorg · Diensten

Lambers
Legal & Incasso

| Incasso

| Gerechtelijke procedures

| Juridisch advies

www.lamberslegal.nl
085-0777620

Relaties
Seksualiteit
Burn-out
Onzekerheid
ADHD – Autisme
Identiteit
Opvoeding
Rouw

WWW.ABCONSULTS.NL

ABCONSULTS

Precies de hulp die je nodig hebt!

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatoisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

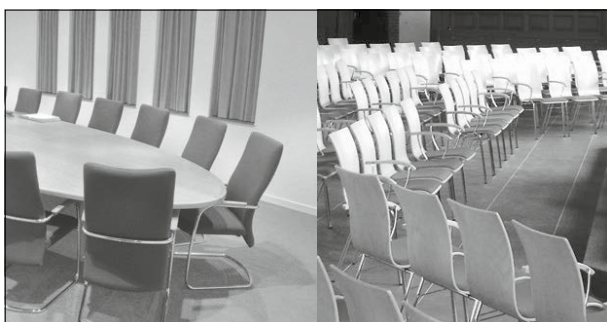

CAMPING EN CHALETPARK

"DE VERBORGENE HOEK"

Kom kamperen in FRIESLAND of huur
CHALET of compleet ingerichte
LODGETENT bij de FRIESE MEREN
www.deverborgenehoek.nl 0514-602065

Wilt u naar de **Veluwe** op vakantie?
Kom dan naar Camping Weijdehorst in
Uddel. **Seizoenplaatsen** met kunstgras,
mooie kampeerplaatsen.
Stacaravan te huur, buiten en binnen
speelmogelijkheden, **jeugdverenigingen**.
www.weijdehorst.nl of bel 0577402520

Wordt er in uw kerk aan
nieuw meubilair gedacht?
Zijn er bouw- of
verbouwplannen?

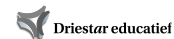
HOEKMAN levert door
het hele land!

HOEKMAN
Kantoor & Project

Noordzandstraat 34 - 4401 CG Yerseke - T: 0113 57 29 07
E: info@piethoekman.nl - www.piethoekman.nl

Driestar hogeschool

#datisdriestar

**KINDEREN VERRASSEN
ME ELKE DAG. DAAROM
WORD IK MEESTER.**

Derrick Vorstelman, student pabo

**OPEN DAG
16 FEBRUARI**

- pabo
- pedagogiek
- leraar voortgezet onderwijs
- Associate Degree Pedagogisch Educatief Professional
- masters

www.driestar-hogeschool.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl
psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

Boekhandel De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSSEN
Telefoon 0548-521637
www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie - Stem- en onderhoudswerk

begrafenisverzorging Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
010 - 460 05 09
info@tdenh.nl
www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52
www.stolkorgels.nl

Krabbedijkje Nederhemert Nrd. Papendrecht

Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

De Verrassing
Bangalovpark
Al 60 jaar verrassend op Texel!

Welkom terug op ons park!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Ambtskostuums Wilvorst en Roy Robson

€50,- korting

KL KLEIN KLEDING

Sliedrecht - 0184-491012
Zierikzee - 0111-702000
klantenservice@kleinkleding.nl

Bij inlevering van deze advertentie ontvangt u bij aankoop van uw ambtskostuum €50,- kassakorting.
Deze actie is geldig t/m 2 maart 2019.

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van't Hul

Redactiesecretaris: J. van't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Gebruiken bij begrafenissen

Onlangs waren we elders in het land bij een begrafenis waar na de teraardebestelling, de mogelijkheid werd geboden om - als naaste familie - aarde op de kist te werpen. Hoe moeten we dat zien? Laatst was ik met een rouwdienst in een pinkstergemeente, maar niemand had een hoed op. Wat moet ik dan doen?

Oude gebruiken

De tweede vraagsteller geven we het advies om het 'gewone' gebruik van een hoofddekseel als vrouw in Gods huis, naar de Heilige Schrift, toch na te volgen. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan, maar als we gaan in het spoor van Gods Woord, wil de Heere dat zegenen.

Over de vraag van de eerste vraagsteller moeten we wat meer schrijven. Zoals op alle terreinen van het leven, heeft de tijd van de hervorming ook veranderingen gebracht in de rouw- en begrafenisgebruiken. Wel bleek hoe diep ingeworteld allerlei gewoonten waren en hoe moeilijk er afstand van gedaan werd. En daarom werd oogluikend toegestaan wat principieel niet altijd te verantwoorden was. Het leven is nu eenmaal sterker dan de leer. Of men behield een oud gebruik, maar gaf daar een heel andere betekenis aan.

Ter illustratie noemen we enkele 'heidense' gewoonten: het sluiten van de blinden (later: de gordijnen), opdat de geest van de overledene de weg terug niet zou kunnen vinden. Het driemaal rondom de begraafplaats trekken, vanuit dezelfde overweging. Het stilzetten van de klok in huis, om de geest van de gestorvene rust te gunnen. Het luiden van de kerkklok, om de geest op een afstand te houden. Voor zover deze gewoonten nu nog bestaan, hebben ze toch een andere betekenis gekregen: bijvoorbeeld het sluiten van de gordijnen, als een teken van rouw of van medeleven en het luiden van de klok als een memento mori.

Aanvankelijk is er in de tijd van de Reformatie óók verzet geweest tegen het dragen van aparte rouwkleding. De gedachte die er achter zat (het zich onherkenbaar maken voor de gestorvene, zodat zijn/haar geest niet onnodig werd voortgejaagd), werd terecht gezien als voortkomend uit bijgeloof. Toch is dit verzet opgegeven, omdat het moeilijk bleef om de 'Roomse superstitie' die er achter zou zitten, voor anderen duidelijk te maken. Eerst werd het oogluikend toegestaan. Later openlijk, 'als het maar niet om bijgeloof was'. Tenslotte werd rouwkleding met een beroep op de Bijbel (Ps. 35:14b) juist een bewuste keuze, waarmee iets van de ernst van de dood zichtbaar wordt gemaakt.

Aarde op de neergelaten kist werpen is eveneens een oud gebruik. Het is eigenlijk het begin van het daadwerkelijk begraven. In landen waar onze zendingswerkers zich bevinden, is het soms gebruikelijk als naaste familie het graf te graven en weer te sluiten. Onder het Joodse volk is het onder sommigen nog traditie dat men de dode éér bewijst door enige schoppen aarde op de kist te werpen.

Vooraf soberheid

We behoeven niet alle (plaatselijke) gebruiken en gewoonten te beoordelen of te veroordelen. Wel zijn we bang dat allerlei gebruiken afleiden van de ernst en de boodschap van Gods Woord. Het gaat er toch om dat dood en leven mag worden verkondigd? Daarom zouden we willen oproepen tot soberheid. De dood is de straf op onze zonde naar het woord van de apostel: 'Want de bezoldiging der zonde is de dood' (Rom.6:23a). Ontzaglijk zijn de woorden die na de zondeval klonken tot Adam, Eva en het hele nageslacht: 'In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert, dewijl gij daaruit genomen zijt; want gij zijt stof en gij zult tot stof wederkeren' (Gen. 3:19). Dan mag met een begrafenis enige burgerlijke eer worden betoond in tegenstelling tot een 'ezelsbegrafenis'. Maar de Heere geve dat het oneervolle, het smadelijke van de dood mag worden verstaan. Dan zullen we soberheid betrachten. Allermeest geve de hemel dat we mogen weten dat het graf geheiligd is en onze geliefde(n) gekocht zijn met de prijs van het dierbare bloed van de Levensvorst, Jezus Christus.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.

